

A gazdasági válság hatása a textil-, ruházati és bőrcipőipari ágazatra

Galambos Attila

A 2007-ben kialakult globális gazdasági válság a feldolgozóipari ágazatokat is kedvezőtlen helyzetbe hozta. Az értékesítési lehetőségek folyamatos csökkenésének hatására a hazai feldolgozóipar termelése – a KSH Statisztikai adatai alapján – 2009-re elérte mélypontját és 13,2 %-kal volt alacsonyabb a válság előtti, 2007. évi szinthez viszonyítva. A feldolgozóipari szakágazatok többségénél is jelentős visszaesés következett be elsősorban azoknál az ágazatoknál, ahol az exportértékesítés az összes értékesítésen belül magas (meghaladta a 70-80 %-ot). Az átlagosnál nagyobb termelés visszaesés következett be a fémalapú anyagok és termékek gyártásánál (–31,7 %), a textil-ruházati-bőrcipőipari termékek gyártásánál (–28,9 %), a járműgyártásnál (–24 %), a vegyi anyagok gyártásánál (–18,1 %), a számítógépek elektronikai és optikai termékek gyártásánál (–13,4 %). Ebben időszakban a válság hatására is termelésnövekedést ért el az élelmiszeripar (+3,3 %), a gyógyszeripar (+11,5 %) és a gép gépi berendezések gyártása (+11,3 %).

A feldolgozóipar és a könnyűipar (textil-ruházat-bőrcipőipar) termelési és értékesítési volumen indexeit az előző évhez viszonyítva az 1. táblázat szemlélteti.

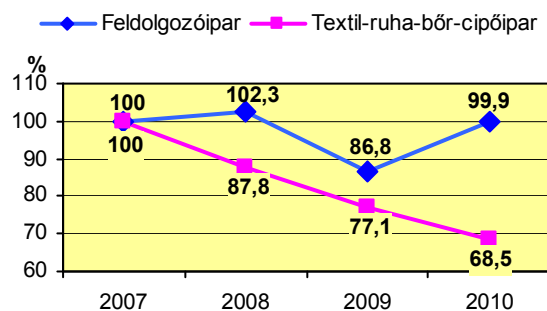
1. táblázat

	Ágazat	2007	2008	2009	2010
Termelési érték az előző év %-ában	Feldolgozóipar	108,4	99,4	81,6	111,8
	Textil-ruha-bőrcipőipar	99,7	88,6	76,7	98,2
Exportértékesítés az előző év %-ában	Feldolgozóipar	114,9	100,3	80,9	116,2
	Textil-ruha-bőrcipőipar	87,3	76,4	79,9	97,4
Belföldi értékesítés az előző év %-ában	Feldolgozóipar	96,7	98,2	85,4	99,4
	Textil-ruha-bőrcipőipar	87,1	98,8	82,1	102,6

A táblázat adatai jól szemléltetik, hogy a recesszió 2009-ben érte el mélypontját. A termelés és értékesítés volumen indexe 2007-től 2009-ig az előző évekhez viszonyítva lényegében folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. 2010-ben a feldolgozóipar export értékesítése 2009-hez viszonyítva 16,2 %-kal, a termelési érték 11,8 %-kal növekedett és ezzel lényegében elérte a 2007. évi szintet. A könnyűipar (textil-ruha-bőrcipőipar) termelési és értékesítési volumen indexének üteme 2010-ben jelentősen növekedett, de a belkereskedelmi értékesítés kivételével nem érte el az a 2009. évi szintet.

A folyóáron számított termelés a feldolgozóiparban 2009-re jelentősen csökkent, a kedvezőbb értékesítési lehetőségek hatására azonban 2010-ben már lényegében elérte a 2007. évi szintet. A textil-ruha-bőrcipő szakágazatnál a folyamatos csökkenő tendenciát 2010-ben sem sikerült kedvezőbb irányba fordítani (1. ábra).

Folyóáron számított termelési érték
(2007. év = 100%)

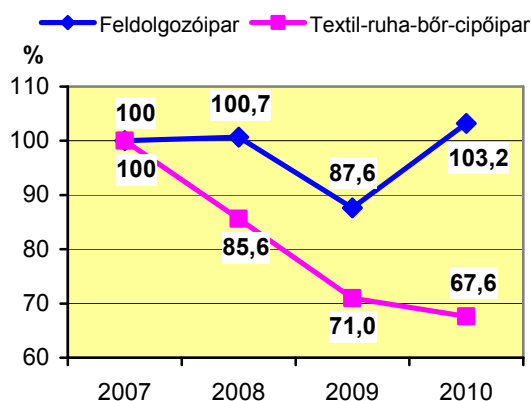
1. ábra

A folyóáron számított exportértékesítés adatait a 2. ábra mutatja. A feldolgozóipar kedvező értékesítési lehetősége 2010-re már meghaladta a 2007. évi szintet, ami lehetővé tette a termelés kedvező irányú bővülésének alakulását. A textil-ruha-bőrcipőiparban az exportértékesítés csökkenő tendenciája még 2010-ben is megmaradt, de üteme mérséklődött.

A belföldi értékesítés folyóáron számított adatait 3. ábra szemlélteti. A belföldi piacokon az értékesítési lehetőségek 2009-ig folyamatos csökkenést mutatnak. 2010-ben már növekedés mutatkozott ugyan, de a feldolgozóipar a válság előtti időszak értékesítési szintjétől 6,5 %-kal, a (textil-ruha-bőrcipőipar 27,1 %-kal maradt el.

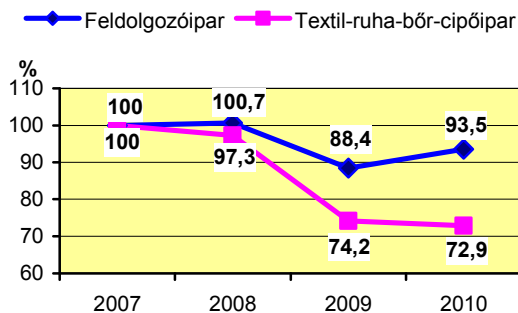
A válság jelentős hatással volt a foglalkoztatásra és ezen keresztül a termelékenységi adatokra is (2. táblázat). A foglalkoztatottak létszáma 2007–2010 között a feldolgozóiparban 101,7 ezer fővel (15,8 %-kal), a textil-ruha-bőrcipőiparban 15,7 ezer fővel (33,3 %-kal) csökkent. A feldolgozóiparban a termelés vissza-

Folyóáron számított export értékesítés
(2007. év = 100 %)

2. ábra

Folyóáron számított belföldi értékesítés
(2007. év = 100 %)

3. ábra

esését követte a foglalkoztatottak létszámának csökkenése és így az egy főre jutó termelési érték növekedése következett be (18,8 %). A textil-ruha-bőr-cipőiparban az egy főre jutó termelési érték 2009-ig csökkent, de a 2010-ben elért kedvezőbb eredmények hatására 2007-hez viszonyítva 2,8 %-os növekedés következett be.

2. táblázat

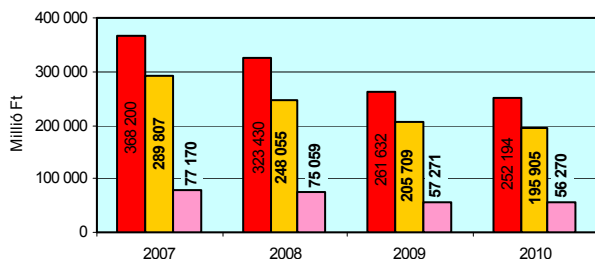
Ágazat	2007	2008	2009	2010
Alkalmazásban állók száma, ezer fő				
Feldolgozóipar	643,3	634,7	538,4	541,6
Textil-ruha-bőr-cipőipar	47,1	42,7	34,4	31,4
Egy főre jutó termelés, ezer Ft/fő				
Feldolgozóipar	29 357	30 452	30 463	34 864
Textil-ruha-bőr-cipőipar	7 795	7 567	7 652	8 011

A könnyűipari szakágazatok (textil-ruha-bőr-cipőipar) helyzete

A textil-ruha-bőr-cipőipar folyóáron számított összevont termelési értékét, export árbevételét és belföldi értékesítését a 4. ábra szemlélteti. A válság hatásainak vizsgálata során a 2007–2010 években valamennyi mutatóban folyamatos csökkenő tendencia figyelhető meg. A termelés folyóáras értéke 31,5 %-kal, az export értékesítés 32,4 %-kal, a belföldi értékesítés 27,1 %-kal csökkent.

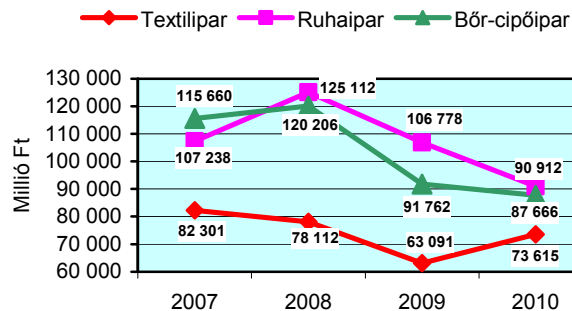
A textil-ruha-bőr-cipőipar termelési és értékesítési adatai a 2007–2010 években

■ Bruttó termelési érték ■ Export értékesítés ■ Belföldi értékesítés

4. ábra

A szakágazatok folyóáron számított termelési értéke

5. ábra

A szakágazatok helyzetében bekövetkezett változások vizsgálata során feltétlenül meg kell említeni, hogy 2008-ban a TEÁOR statisztikai osztályainál változások következtek be. A legnagyobb változás az, hogy a kötött ruházati cikkek (kötött pulóverek, harisnyák, zoknik) a textiltermékek köréből a ruházati termékek köré kerültek. A textilipar termelési értéke emiatt statisztikailag mintegy 11 milliárd forinttal csökkent, a ruházati iparnál ugyanakkor ennyivel növekedett. Az 5. ábra adataiban a változások már szerepelnek, így az adatok összehasonlíthatók.

Az adatokból kitűnik, hogy a válság időszakát magában foglaló **2007–2010 években a szakágazatok helyzetében jelentős változások következtek be. A textilipar termelése 10,6 %-kal, a ruhaipar termelése 46,6 %-kal, a bőr-cipőipar termelése pedig 24,2 %-kal csökkent.** Az egyes szakágazatok belső szerkezetében is jelentős változások figyelhetők meg:

A Textiliák gyártásán (13) belül az egyéb textiliák gyártása (139 – (műszaki textil, egészségügyi textil, háztartási textil stb) termelése 5,1 %-kal, a textilszövés (132) 35,6 %-kal, a textilkikészítés (133) 23,6 %-kal csökkent. Meglepő a textilszálak fonásánál mutatkozó 14,8 %-os növekedése.

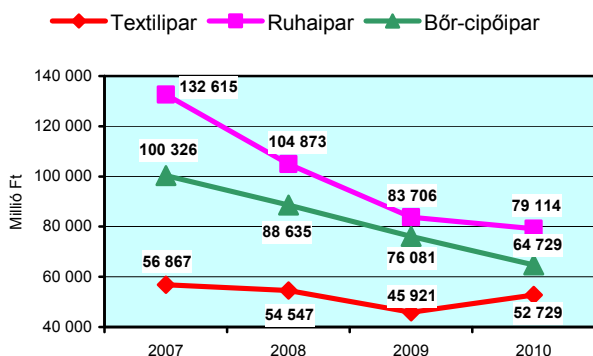
A Ruházati termékek gyártásán (14) belül a ruházati cikkek gyártása (141) 49 %-kal, a kötöttárúk gyártása (143) 17 %-kal csökkent.

A Bőrtermékek és lábbeli gyártása (15) területén 2007–2009 között a bőr- és bőrtermék-gyártás (151) 35,2 %-kal csökkent, 2010-ben viszont 16,2 %-kal növekedett, és míg a lábbeli gyártás (152) 2007–2009 között 3,3 %-kal növekedett, 2010-ben 28,4 %-kal csökkent.

Az exportértékesítés 2007–2010 években érvényesült folyamatos csökkenő tendenciája mellett a ruházati termékek exportja 51,7 %-kal, a bőr-cipőipari termékeké 23,4 %-kal esett vissza. A textiltermékek exportja 2007 és 2009 között 19,2 %-kal mérséklődött, de 2010-ben 14,8 %-kal növekedett, bár a 2007. évitől 7,3%-kal még elmaradt (6. ábra).

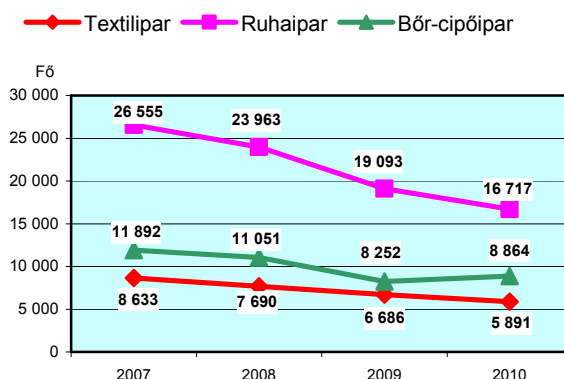
A szakágazatok belföldi értékesítési adatait a 7. ábra szemlélteti. A vizsgált időszakban a belföldi értékesítés mindegyik szakágazatnál elmaradt a 2007. évihez képest. A belföldi értékesítés csökkenését jelentősen befolyásolja a bér munka konstrukció terjedése és a használt ruházati termékek területén az elmúlt években bekövetkezett növekedés. Egyes piackutató intézetek felmérése szerint az elmúlt öt évben 5 milliárd fo-

A szakágazatok folyóáron számított export értékesítési adatai

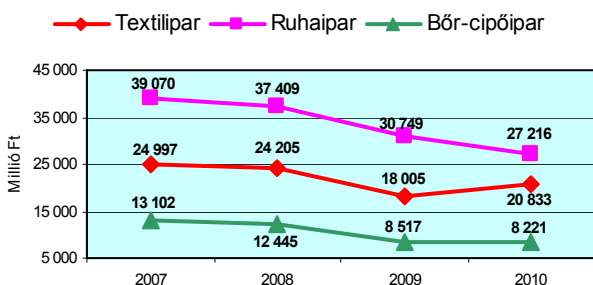
6. ábra

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók létszáma

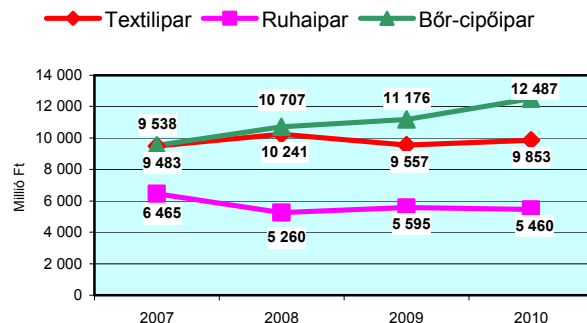
8. ábra

A szakágazatok folyóáron számított belföldi értékesítési adatai

7. ábra

Egy foglalkoztatottra jutó termelési érték

9. ábra

3. táblázat. A szakágazatok tevékenységében résztvevők átlagos állományi létszáma

	2007	2008	2009	2010
Textilipar	10 126	9 020	8 319	7 096
Ruhaipar	32 538	29 284	24 257	21 488
Bőr-cipőipar	13 331	12 388	9 578	10 111

A szakágazatokban foglalkoztatottak létszámát tekintve, a szakágazatok tevékenységében résztvevők átlagos létszámát a statisztikai adatok 3. táblázat adatait tartalmazzák. Az ágazatok tevékenységében résztvevők átlagos létszáma 10–13 %-kal haladja meg a teljes munkaidőben, alkalmazásban állók létszámát. A teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszámának alakulását a 8. ábra szemlélteti. A teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma a textilgyártás területén 2007 és 2010 között 2742 fővel (31,8 %-kal), a ruházati termékek területén 9838 fővel (37 %-kal), a bőr- és cipőgyártás területén 3028 fővel (25,5%-kal) csökkent. Létszámbővülés 2010-ben csak a bőr-cipőipar területén jelentkezett 612 fővel.

Érdemes még figyelembe venni a teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszámán belül a szellemi foglalkoztatottak számának alakulását. A textiliparban az összes teljes munkaidőben dolgozó létszámából 21,5 %, a ruhaiparban 11,6 %, a bőr-cipőiparban pedig 13,2 % a szellemi foglalkoztatású.

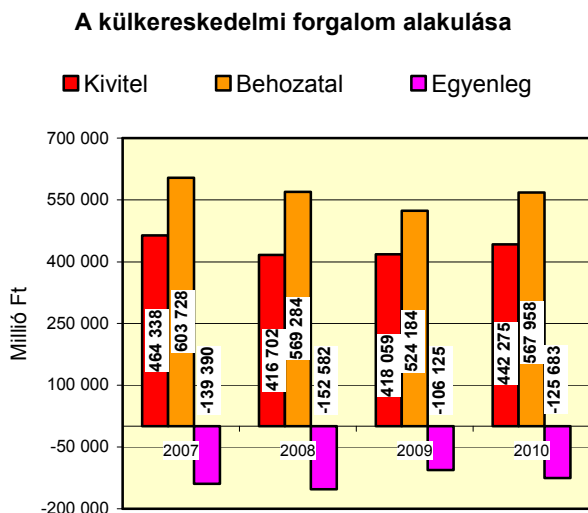
2008 és 2010 között az egyes vállalkozói körökben az 5–9 főt foglalkoztatottak létszáma 46,7 %-kal, a 10–49 fő között foglalkoztatottak létszáma 24,1 %-kal, az

50–249 fő között foglalkoztatottak létszáma 7,9 %-kal, és a 250 fő felett foglalkoztatottak száma 53,6 %-kal csökkent. Mindezek azt mutatják, hogy az 5–9 főt és a 250 fő felett foglalkoztató vállalkozások területén következett be a legnagyobb létszámcsökkenés, ami sok esetben vállalkozások szétbontását, a létszámcsökkenés miatt alacsonyabb kategóriába kerülését és a vállalkozások megszűnését is eredményezte. Legstabilabbnak az 50–250 főt foglalkoztató vállalkozások mutatkoznak.

Az egy foglalkoztatottra jutó termelési érték alakulását a 9. ábra szemlélteti. A textil gyártás területén mutatózó magasabb egy főre eső termelési értéket az igényesebb technikai eszközök és a bér munka lehetőségek alacsonyabb szintje is meghatározza. A textiliparban az egy főre jutó termelési érték 2007–2010 között 31,7 %-kal, a bőr-cipőiparban 3,3 %-kal növekedett, a ruházati iparban 15,6 %-kal csökkent. A bér munka konstrukciók, mely elsősorban a ruházati iparban a legelterjedtebb ezen értékeket lényegesen befolyásolják. A bőr-cipőiparban az egy foglalkoztatottra jutó termelési érték növekedő tendenciáját a 2010. évben jelentkező 612 fős létszámbővülés és a termelési érték csökkenő hatása jelentősen rontotta.

A textil-ruházati-bőr-cipőipari termékek külkereskedelmi forgalmának alakulása

A textil-ruházati-bőr-cipőipari termékek külkereskedelmi mérleghiánya 2007 és 2010 között a behozatal

10. ábra

5,9 %-os és a kivitel 4,8 %-os csökkenésének hatására 10,3 %-kal javult (10 ábra).

A behozatal és a kivitel belső szerkezetében 2007 és 2010 között jelentős változások figyelhetők meg:

• **A behozatal területén:**

- a textilrost és hulladék behozatala 21,6 %-kal, a lábbeli behozatal 9,6 %-kal növekedett,

- a textilonal, szövet és egyéb textilipari gyártmányok behozatala 10,8 %-kal, a ruházati cikk és öltözék kiegészítőké 8,1 %-kal, a készbőr gyártmányoké 5,9 %-kal csökkent.

• **A kivitel területén:**

- a textilrost és hulladék kivitele 45,8 %-kal, a textilonalak, szövetek és egyéb textilipari gyártmányok kivitele 10,6 %-kal, a készbőr gyártmányoké 4,5 %-kal, a lábbeliké 15,4 %-kal növekedett,
- a ruházati cikkek és öltözék kiegészítők kivitele 26,2%-kal csökkent.

A textil-ruha-bőr-cipőipar összevont termelési és értékesítési adatai és a belső szerkezeti változások 2010-ben már kedvező eredményeket mutattak, de a válság előtti értékeket nem sikerült visszahozni. **A szakágazatok 2011. évi összevont adatai biztató jeleket mutatnak.** A termelési érték 26,4 %-kal, az exportértékesítés 134,9 %-kal és a belföldi értékesítés 10,7 %-kal növekedett az előző év azonos időszakához képest. Messzemenő következtetéseket azonban ebből még nem szabad levonni, de ha sikerül kemény munkával a következő hónapokban is ezt a folyamatot tartani, akkor lehet, hogy 2011 lesz a textil-ruházati-bőr-cipőipari szakágazatok részére a válságból való kilábalás éve.